

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती.

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY, AMRAVATI.

मानवविज्ञान विद्याशाखा

(Faculty of Humanities)

(Syllabus for As Per National Education Policy- NEP – 2020)

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० – नुसार

अभ्यासक्रम

Three years Six Semester Bachelor's Degree Programme

Degree of Bachelor of Arts

(B. A. Semester- III & IV Level – 5 . 0)

बी. ए. . तृतीय वर्ष- सत्र – 5 व सत्र – 6 स्तर – 5 . 5

Department Specific Core (DSC) / Subject- Major / Minor- Pali & Prakrit language

(पाली व प्राकृत भाषा) (DSC- Code 644)

पाली व प्राकृत अभ्यास मंडळ

Effective from Academic Year – 2026 -27

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati

Members of the Board of Studies in the subject of Pali & Prakrit under the faculty of Humanities

S. N.	Name of the Member	Designation	Address
1	डॉ. बंडू शालीक मानवटकर	अध्यक्ष	प्राध्यापक व विभाग प्रमुख , पाली व प्राकृत विभाग मधुकरराव पवार कला महाविद्यालय मुर्तीजापुर, जि. अकोला.
2	डॉ. रेखा जे. पर्वतकर (वानखेडे)	सदस्य	प्राध्यापक व विभाग प्रमुख पाली व प्राकृत विभाग तक्षशीला महाविद्यालय , अमरावती .
3	डॉ. रजनी भिमराव गेडाम (सोनुले)	सदस्य	प्राध्यापक व विभाग प्रमुख पाली व प्राकृत विभाग डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महाविद्यालय , अमरावती.
4	डॉ. राजेश विश्वनाथ चौरपगार	सदस्य	सहायक प्राध्यापक व विभाग प्रमुख पाली व प्राकृत विभाग स्व. भास्करराव शिंगणे कला , प्रा. नारायणराव गावंडे विज्ञान व आशालता गावंडे वाणिज्य महाविद्यालय साखरखेडा , जि. बुलढाणा.
5	डॉ. मनोहर तुळशीराम कुंभारे	सदस्य	प्राध्यापक व विभाग प्रमुख पाली व प्राकृत विभाग वसंतराव नाईक शासकीय कला व समाज विज्ञान संस्था, नागपूर.
6	प्रा. गंगाधर हिरामण पांडे	सदस्य	सहायक प्राध्यापक व विभाग प्रमुख तक्षशीला महाविद्यालय दारापूर , जि. अमरावती.

A-1485

Three Years Six Semesters Programme : Bachelor of...Arts...पाली व प्राकृत भाषा...with Major and Minor . (NEP)

Faculty:...Humanities.....Year-Second Semester-IV (पाली व प्राकृत भाषा) Level: 5.0

Sr. No.	Vertical No.	NEP Vertical Type	Course / code	Teaching Scheme Hours			Learning		Teaching Work Load Hours	Exam. Type (E/I/P) Marks
				L	P	Total	Total Hour	Credit offered		
1	a	Major – DSC- Pali & Prakrit Language	Major Theory Paper - V खुदकपाठ व चरियापिटक (644205)	4	--	4	4	4	4	Ext + Internal 60 + 40 = 100 Marks
2			Major Theory Paper- VI सुत्तनिपात (644206)	5	--	5	5	5	5	Ext + Internal 60 + 40 = 100 Marks
3		Major- IKS- DSC- Pali & Prakrit Language	Major- IKS- Theory Paper- II पाली बोद्ध संगीतीचा इतिहास (644242)	1	--	1	1	1	1	Internal 25 Marks

4	b	Minor- DSC- (Theory) Pali & Prakrit Language	Minor Theory Paper- IV – थेरीगाथा (644232)	4	■ --	4	4	4	4	Ext + Internal 60 + 40 = 100 Marks
5		Minor – Elective (Student select Any One) (A or B)	Minor Elective Paper - V- A)- भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म -1 V (A) 644233	4	- -	4	4	4	4	Ext + Internal 60 + 40 = 100 Marks
6			Minor Elective Paper)- भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म -1 V (B) 644234	4	--	4	4	4	4	Ext + Internal 60 + 40 = 100 Marks
7	e	Value Education Course (VEC)	(Course Code -751205) Digital Technological Solutions (VEC)	--	2	2	2	1	2 x No of Batch	Internal 25 Marks
8	e	Value Education Course (VEC)	(Course Code: 751206) Environmental Education- II (VEC)	--	2	2	2	1	2 x No.of Batch	Internal 25 Marks
8	f	Co-Curricular Courses(Activities)	NSS/UBA/Cultural/Sports/Yoga etc.	-	4	4	4	2	4	Internal
			TOTAL					22		

L: Lecture, T:Tutorial, P:Practical/Practicum

Total Credits offered : 22(Max), Total credits to be earned : 20(Min)

Discipline Specific Core : DSC, Discipline Specific Elective: DSE, Modern Indian Language :MIL, Indian Knowledge System: IKS, Inter Faculty Specific Core: IFSC, Inter Faculty Specific Elective : IFSE, Theory :Th, Practical /Practicum: Pr, Environment Studies: ES, Pre-requisite Course mandatory if applicable: Prq, Laboratory : Lab, Generic/Open Elective Courses: OE; Vocational Skill and Skill Enhancement Courses : VSEC; Vocational Skill Courses : VSC; Skill Enhancement Courses :SEC; Ability Enhancement Courses : AEC; Value Education Courses: VEC; OJT: On Job Training: Internship/ Apprenticeship; Field projects: FP; Community engagement and service: CES; Co-curricular Courses: CC; RM: Research Method

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ , अमरावती

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० – नुसार अभ्यासक्रम २०२६ – २०२७ (NEP)

विभाग - अ (Part-A)

विद्याशाखा : मानवविज्ञान (Faculty of Humanities)

त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम / वाड:मय / बी . ए .

Three years Six Semester Bachelor's Degree Programme

Mejar/Minor Department Specific Core (DSC) / Subject:- Pali & Prakrit language

(Subject Code 644) विषय : - पाली व प्राकृत भाषा (Major/Minor/DSC) विषय संकेतांक : - ६४४

प्रस्तावना:-

पालीभाषा ही भारतातील अत्यंत प्राचीन भाषा आहे बुद्धाचे तत्वज्ञान जाणून घेण्यासंबंधीचे महत्वाचे साहित्य पाली भाषेतच आहे. भगवान बुद्धाचे जीवन, त्याची जीवनचर्या, त्यांचे आदर्श जीवन, त्याची बुद्धत्वप्राप्ती, त्यांनी केलेले धम्मचक्र प्रवर्तन, भिक्खू संघाची स्थापना, भिक्खूनी संघाची स्थापना, तसेच जातक कथांच्या माध्यमातून बोधिसत्त्वाच्या कथा बोधपर मनोरंजनासह, जानरंजनासह, सर्वांगीन व्यक्तिमत्व विकासाच्या दृष्टीने, मानवी मूल्य जोपासण्याच्या दृष्टीने, नैतिक मूल्यावर आधारित पाली भाषेच्या अध्ययनाचा विविधांगी उपयोग आहे. मनोवैज्ञानिक, समाजशास्त्रीय, आणि आधुनिक विज्ञानाच्या दृष्टीने देखील पाली भाषा ही समृद्ध आहे. सध्याच्या संगणकीय युगात जागतिक पातळीवर पाली भाषेच्या अध्ययन अध्यापनात वाढत असलेली रुची पाहता आपल्या विद्यापीठांना देखील या अफाट ज्ञान संग्रहाचा लाभ व्हावा, या दृष्टीने पाली भाषेचे अध्ययन होणे अत्यंत उपयुक्त आहे.

programme Outcomes (POs)

- 1) गद्य पाठाच्या उताऱ्याचा अनुवाद करता येईल.
- २) गद्य पाठांचा सारांश स्वतःच्या शब्दात लिहिणे शक्य होईल.
- ३) गद्य पाठातील गाथांचे संदर्भासह भाषांतर व स्पष्टीकरण करता येईल.
- ४) पद्यपाठातील गाथांना अभ्यासून सारांश सादर करता येईल.
- ५) संपूर्ण अभ्यासक्रमाचे चिकित्सक अभ्यास करून वस्तुनिष्ठ व टिकनात्मक प्रश्नांची उत्तरे देता येतील.
- ६) कौशल्यावर आधारित अभ्यासक्रमाची कौशल्य प्राप्त होतील.
- ७) गद्य व पद्य पाठाच्या अध्ययनामुळे वैज्ञानिक दृष्टी प्राप्त होईल.

Programme Specific Objective (PSOS)

- १) पाली भाषेचे अध्ययन करून त्या भाषेबद्दल आवड निर्माण करणे
- २) पाली भाषेतील तत्त्वज्ञान गद्य व पद्य अशा विविध पैलूंचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे.
- ३) पाली भाषेतील उच्चतम नैतिक मूल्य स्त्री व पुरुष समानता संगणकीय पाली अशा आधुनिक विषयांची जाणीव करून देणे.
- ४) पाली भाषा ही प्राचीन भाषा असली तरी सुद्धा आजच्या काळात त्याभाषेत विविध अंगाने साहित्य निर्मिती होत आहे. त्यावर आधारित पाठाच्या माध्यमातून अधोरेखित करणे या अभ्यासक्रमाचे एक महत्त्वपूर्ण उद्दिष्ट आहे.

* पाली विषयामध्ये रोजगाराच्या विविध संधी

- १) पाली भाषेचा वैज्ञानिक पद्धतीने अभ्यास केला तर आपली वर्तमान भाषा समजण्यास मदत होते श्रीलंका ब्रह्मदेश आणि लाहोर येथील भाषांवर सुद्धा पाली भाषेचा प्रभाव आहे. त्यामुळेच भारतीय विद्यार्थ्यांना या देशांसोबत भारतीय संस्कृती संबंधी विचारांचे आदान प्रदान करता येईल.
- २) शिक्षक व प्राध्यापक शासकीय व निमशासकीय स्तरावर शाळा महाविद्यालयांमध्ये पाली भाषा वर्ग सुरु आहेत व सातत्याने पाली भाषेची मागणी वाढत आहे.
- ३) भाषेच्या अनुवादाच्या अनेक संधी उपलब्ध आहेत
- ४) पुस्तक निर्मिती जनसामान्यांच्या भाषेमध्ये पाली साहित्य अनुवादित प्रकाशित करणे
- ५) बौद्ध संस्कार विधी करिता संधी उपलब्ध आहे
- ६) आकाशवाणी दूरदर्शन व उद्बोधन मार्गदर्शन कार्यास संधी उपलब्ध आहे.
- ७) सैन्य दलामध्ये सैनिकांना मार्गदर्शन करण्यासाठी सैन्य धर्मगुरु पदावर मोठ्या प्रमाणात संधी उपलब्ध आहे
- ८) अनुवादक जागतिक स्तरावर पाली विषयाच्या आकर्षणाचा आवडीचा विचार करता विविध देशांमध्ये अनुवादाच्या संधी प्राप्त होऊ शकतात.
- ९) संपूर्ण पाली त्रिपिटक भाषांतर करण्याकरिता लहान लहान ग्रंथांच्या माध्यमाने भाषांतराच्या संधी उपलब्ध होतील.
- १०) विपश्यना संशोधन विन्यास इगतपुरी येथे अनुवाद लिखाण प्रसार प्रचार व संशोधनाच्या संधी उपलब्ध आहे.
- ११) ऑनलाइन पाली भाषा शिकवणी वर्ग घेण्याची संधी प्राप्त होईल.
- १२) **you tube**च्या माध्यमातून पाली मधील तत्त्वज्ञान कथा व गाथा यांचे पठण करून अनेक संधी प्राप्त होतील.
- १३) ताण तणावाचे व्यवस्थापन करण्याकरिता विपश्यनाद्वारे रोजगार संधी उपलब्ध होईल.
- १४) विहारांमध्ये बुद्धाच्या धम्माचे ज्ञान सामान्य लोकांमध्ये पोहोचवता येईल.
- १५) लेखन क्षेत्रामध्ये ग्रंथलेखन, कथालेखन, वृत्तलेखन व लिखाण्याच्या संधी प्राप्त होतील.

१६) धार्मिक स्थळे पर्यटनामध्ये मार्गदर्शक म्हणून संधी उपलब्ध होईल.

१७) संशोधन करण्याकरता भारत सरकार शिष्यवृत्ती लघुशोध प्रबंध, शोध प्रबंध करण्याकरता संधी उपलब्ध

१८) प्रेरकवक्ता प्रबोधनात्मक कार्यामध्ये योग्य प्रबोधन करता येईल.

१९) इतिहासाच्या दृष्टीने पाली साहित्याचे फार महत्त्व आहे तो सांस्कृतिक ठेवा पाली साहित्यामध्ये समाविष्ट आहे त्याचा आज तागायत पर्यंत अभ्यास झालेला नाही तशा प्रकारचा अभ्यास करता येईल.

२०) धर्म व दर्शनीय दृष्टीने पाली भाषेचे महत्त्व जनसामान्य लोकांना सांगता येईल.

२१) प्राचीन काळामध्ये पाली साहित्यात जीवक नावाचा प्रसिद्ध वैद्य होता. त्याने अनेक भिक्षु राजे महाराजे व सामान्य व्यक्तींवर नैसर्गिक पद्धतीने सोप्या पद्धतीने उपचार केले. या सर्वांचा उल्लेख त्रिपिटकामध्ये वारंवार येतो त्यामुळे वैद्यकीय क्षेत्रातील विद्यार्थ्यांना फार लाभ होऊ शकतो.

२२) टेलिग्राम व यूट्यूब च्या माध्यमातून सामान्य लोकांना पाली भाषेचे मार्गदर्शन करता येईल.

२३) विविध स्पर्धा परीक्षांमध्ये बौद्ध तत्त्वज्ञानावर विचारलेले प्रश्न सोडविण्यास मदत होईल.

संतगाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ , अमरावती
राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार अभ्यासक्रम २०२६ -२७ (NEP)

विभाग :- ब (Part - B)

विद्याशाखा : मानव विज्ञान (Faculty of Humanities)

त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम (वाड:मय स्नातक / बी . ए .)

(Three years Six Semester Bachelor's Degree Programm)

अभ्यासक्रम ; बी . ए . तृतीय वर्ष : सत्र पाचवे स्तर – ५ . ५

B . A .Part – III (Semester –V) Level : 5 . 5

Major/Department Specific Core (DSC) / Subject – Pali & Prakrit Language

Theory Paper = VII

Subject Code :- 644 208

विषय : - पाली व प्राकृत भाषा (Major/DSC) (विषय संकेतांक – ६४४ २०७)

अभ्यासपत्रिका : - 7 महासातिपट्टान

विद्याशाखा / Faculty	मानवविज्ञान / Humanities
Programme	Three years six Semester Bachelor's Degree(B.A.)
विषय / DepartmentSpcecific core(DSC/ Major)	पाली व प्राकृत भाषा
विषय संकेतांक	६४४२०७
स्तर /level	५ . ५
सत्र /Semester	Sem. V
अभ्यासपत्रिका – 3 संकेतांक / corse Code	६४४२०७ / 644208
अभ्यास पत्रिका 3 / Course Name	अभ्यास पत्रिका : ८ महासातिपट्टान
Credit / श्रेयांक	० ४
अध्यापन तास / Teaching Hours	६० तास / 60 Hours (4 Hours /Per Week)
परीक्षा कालावधी / Exam . Duration	३ तास / Three Hours
एकूण गुण / Maximum Marks	१०० (लेखीपरीक्षा ६० गुण व अंतर्गत मूल्यमापन ४०)

अभ्यासक्रम :- बी.ए. तृतीय वर्ष : सत्र पाचवे विषय – पाली व प्राकृत भाषा (DSC Major/Minor Theory)

अभ्यास पत्रिका : ८ महासतिपट्टान

Course Objectives / अभ्यास पत्रिकेची उद्दिष्टे	१. महासतिपट्टान सुत्ताची रचना, पार्श्वभूमी आणि महत्व समजावून सांगणे . २. चार सतिपट्टानांची सखोल माहिती विद्यार्थ्यांना देणे . ३. विपस्सना ध्यानाची तात्त्विक व व्याहारिक आधाररचना समजावून सांगणे . ४. बौद्ध मानसशास्त्र , नैतिकता आणि प्रज्ञा यांचा महासतीपट्टान सुत्ताशी संबंध स्पष्ट करणे . ५. विद्यार्थ्यांमध्ये चिकित्सक विचार आत्मनिरिक्षण आणि संशोधन वृत्ती विकसित करणे .	
Course outcomes /अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१. विद्यार्थी महासतिपट्टान सुत्ताची रचना, उद्देश आणि बौद्ध साहित्यातील स्थान स्पष्ट करू शकतील २. चार सतिपट्टानांचे तात्त्विक आणि व्याहारिक महत्व विशद करू शकतील . ३. विपस्सना साधनेची मुलभूत तत्वे आणि तिचे जीवनातील महत्व समजावून सांगू शकतील . ४. बौद्ध मानसशास्त्र , नैतिकता आणि ध्यान पद्धतीचे चिकित्सक विश्लेषण करू शकतील . ५. महासतिपट्टान सुत्तावर आधारित शैक्षणिक लेखन , सादरीकरण आणि संशोधन करू शकतील.	
Unit / विभाग	Contents/ उपघटक	Lerning Hours / अध्यापन तास
Unit – I	महासतिपट्टान सुत्ताचे स्वरूप व महत्व, उद्देश , कायानुपस्सना , आनापान पब्ब , इरियापथ पब्ब	१० तास
Unit – II	सम्पजानपब्ब , पटीकूल मनसिकार पब्ब , धातु मनसिकार पब्ब , नव शिवथिकपब्ब	१० तास
Unit – III	वेदणानुपस्सना , सामान्य माहिती – निब्बाण , बोधिसत्त्व	१० तास
Unit – IV	चित्तानुपस्सना , सामान्य माहिती – चिवर , विपस्सना	१० तास
Unit – v	धम्मनुपस्सना , खन्धपब्ब , आयतन पब्ब , चतुसच्च पब्ब	१० तास
Unit – VI	दुक्ख सच्च , समुदय सच्च , निरोध सच्च , मगग सच्च	१० तास

संदर्भ ग्रंथ :- १ . पाली साहित्यका इतिहास , डॉ . भरतसिंह उपाध्याय

२ . दिघनिकाय मराठी अनुवाद , डॉ . विमलकीर्ती , समता प्रकाशन नागपूर

अभ्यासक्रम :- बी. ए. तृतीय वर्ष : पाचवे तिसरे विषय – पाली व प्राकृत भाषा (Major/DSC)

अभ्यास पत्रिका : ८ महासतिपट्टान

गुणविभागनि व प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

गुणविभागणी	लेखीपरीक्षा	६० गुण
	अंतर्गतमूल्यमापन -	४० गुण
	एकूण गुण	१०० गुण
	Exam Duration	३ तास
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न १ – युनिट एक वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न २ – युनिट दोन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ३ – युनिट तीन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ४ – युनिट चार वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ५ – युनिट पाच वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
	प्रश्न ६ – युनिट सहा वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
अंतर्गत मूल्यमापण (Internal Assessment)	१ . अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment) व तोंडी परीक्षा	२० गुण
	२ . अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ)(Class Test)	२० गुण
	एकूण गुण = 60 + 40 = 100	४०

संतगाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ , अमरावती
राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार अभ्यासक्रम २०२६ -२७ (NEP)

विभाग :- ब (Part - B)

विद्याशाखा : मानव विज्ञान (Faculty of Humanities)

त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम (वाड:मय स्नातक / बी . ए .)

(Three years Six Semester Bachelor's Degree Programm)

अभ्यासक्रम ; बी . ए . तृतीय वर्ष : सत्र : पाचवे स्तर – ५ . ५

B . A . Semester – V Level : 5.5

Department Specific Core (DSC/ Major) / Subject – Pali & Prakrit Language

Subject Code :- 644 209

विषय : - पाली व प्राकृत भाषा (DSC / Major Theory) (विषय संकेतांक – ६४४ २०८)

अभ्यासपत्रिका : V सिलनिर्देश

विद्याशाखा / Faculty	मानवविज्ञान / Humanities
Programme	Three years six Semester Bachelor's Degree(B.A.)
विषय / Department Specific core(DSC/ Major)	पाली व प्राकृत भाषा
विषय संकेतांक	६४४ २०९
स्तर /level	५.५
सत्र /Semester	Sem. V
अभ्यासपत्रिका – ४ संकेतांक / course Code	६४४२०९ / 644209
अभ्यास पत्रिका / Course Name	अभ्यास पत्रिका : ९ सिलनिर्देश
Credit / श्रेयांक	०४

अध्यापन तास / Teaching Hours	(4 Hours /Per Week)
परीक्षा कालावधी / Exam . Duration	३ तास / Three Hours
एकूण गुण / Maximum Marks	१०० (लेखीपरीक्षा ६० गुण व अंतर्गत मूल्यमापन ४०)

अभ्यासक्रम :- बी.ए. तृतीय वर्ष सत्र :- V विषय :- पाली व प्राकृत भाषा (**DSC / Major**)

अभ्यासपत्रिका :- ९ सिलनिर्देश

Course Objectives / अभ्यास पत्रिकेची उद्दिष्टे	१. विद्यार्थ्यांना पाली साहित्यातील विशुद्धीमग्न ग्रंथाची ओळख व त्यातील सिल निर्देश प्रकरणाचे महत्व समजावून सांगणे . २. बौद्धधर्मातील शीलाची संकल्पना , स्वरूप व वर्गीकरण यांचा अभ्यास करणे . ३. शील , समाधी आणि प्रज्ञा यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करणे . ४ . नैतिक जीवन , चारित्र्यनिर्मिती आणि व्यक्तिमत्त्व विकासात शीलाचे महत्व समजावून देणे . ५. विद्यार्थ्यांमध्ये बौद्धनैतिक मूल्यानबद्दल आस्था निर्माण करणे व त्यांचा व्यवहारिक जीवनात उपयोग करण्यास प्रेरित करणे .
Course outcomes /अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१ . विशुद्धीमग्न ग्रंथातील सिल निर्देश प्रकरणाचे स्वरूप व आशय स्पष्ट करू शकतील . २. शील , समाधी आणि प्रज्ञा यामधील संबंध समजावून सांगू शकतील. ३ .बौद्ध नैतिक तत्वाचा वैयक्तिक व सामाजिक जीवनात उपयोग स्पष्ट करू शकतील . ४. सिलाच्या आधारे सदाचार , आत्मसंयम आणि नैतिक जीवनाचे महत्व चिकित्सक दृष्टीने मांडू शकतील . ५. विशुद्धीमग्न मधील शीलविषयक विचारांचे आधुनिक समाजाच्या संदर्भात मुल्यांकन करू शकतील

B.A .III Sem . V 5.5

अभ्यासपत्रिका- ९ सिलनिदेश

DSC/ Major - 9 –644208

Unit / विभाग	Contents/ उपघटक	Lerning Hours / अध्यापन तास
Unit – I	निदान कथा , सील निदेश , सीलसरुपादिकथा , शील काय आहे .	१० तास
Unit – II	कोणत्या अर्थाने शील आहे , शीलाचे लक्षण , रस किंवा प्रत्युप्रस्थान काय आहे	१० तास
Unit – III	शीलाच्या प्रकारा संबंधी , पातिमोखसंवर शील, इन्द्रिसंवर शील	१० तास
Unit – IV	आजीवपारिसुधी शील, पच्चयसत्रिसिसित शील,	१० तास
Unit – v	चतुपारीसुद्धासम्पादनविधी – पातिमोखसंवरसुद्धीसंपादनविधी , इन्द्रियसंवरसुधीसम्पादनविधी , आजीवपारीसुदिसम्पादनविधी	१० तास
Unit – VI	पच्चयस्त्रिसितसीलसम्पादनविधी , दोन प्रकारचे पच्चविक्रन , चार प्रकारचे परिभोग, चार प्रकारच्या शुद्धी	१० तास

संदर्भ ग्रंथ :- १ . विशुद्धीमग्नो , सिलनिदेश , अनुवादक –संपादक , डॉ. विमलकीर्ती , प्रगतीवादी प्रकाशन,

29 ग्रीनफिल्ड ले आऊट , भामटी , नागपूर .

२ . पाली साहित्यका इतिहास , भरतसिंह उपाध्याय , हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग .

अभ्यासक्रम :- बी.ए. तृतीयवर्ष : सत्र पाचवे विषय – पाली व प्राकृत भाषा (DSC/ Major)

अभ्यास पत्रिका : 9 सीलनिर्देश

गुणविभागनि व प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

गुणविभागणी	लेखीपरीक्षा	६० गुण
	अंतर्गतमूल्यमापन -	४० गुण
	एकूण गुण	१०० गुण
	Exam Duration	३ तास
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न १ – युनिट एक वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न २ – युनिट दोन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ३ – युनिट तीन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ४ – युनिट चार वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ५ – युनिट पाच वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
	प्रश्न ६ – युनिट सहा वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	१ . अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment) व तोंडीपरीक्षा	२० गुण
	२ . अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ)(Class Test)	२० गुण
	एकूण गुण	४०

संतगाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ , अमरावती

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार अभ्यासक्रम २०२६ -२७ (NEP)

विद्याशाखा : मानव विज्ञान (Faculty of Humanities)

Board of Study Pali & Prakrit, Buddhism

त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम (वाड:मय स्नातक / बी . ए .)

(Three years Six Semester Bachelor's Degree Programme)

अभ्यासक्रम ; बी . ए . तृतीय वर्ष : सत्र : पाचवे स्तर – ५ . ५

B . A . Semester – IV Level : 5 . 0

Major Elective – DSC –Pali & Prakrit Language

(Faculty of Humanities)

Major Elective – DSC – पाली व प्राकृत भाषा Theory Paper – V (A)

Subject Code :- 644210

Major Elective –DSC (A) – अभ्यासपत्रिका : भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म (भाग – पहिला)

विद्याशाखा / Faculty	मानवविज्ञान / Humanities
Programme	Three years six Semester Bachelor's Degree(B.A.)
Vertical	a
Type of Choice	Major Elective- DSC- Theory = V (A)
Name of Course	Major Elective – DSC –Pali & Prakrit Theory Paper –V (A)
विषय	पाली व प्राकृत भाषा
स्तर / Level	५ . ५
सत्र / Semester	V
Credit / श्रेयांक	04
अभ्यास पत्रिका- ५ Course code	644210
अभ्यासपत्रिका – 5 Course Name/ Paper	Major Elective DSC (V) A = भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म (भाग – पहिला)

अध्यापन तास / Teaching Hours	६० तास / 60 Hours (4 Hours /Per Week)
परीक्षा कालावधी / Exam . Duration	3 तास / Three Hourse लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन
एकूण गुण / Maximum Marks	एकूण गुण = १०० (लेखीपरीक्षा = ६० गुण व अंतर्गत मूल्यमापन = ४०)

विद्याशाखा : मानवविज्ञान (Faculty of Humanities)

Third Year = Semester = V Level – 5 . 5

Major or Elective – DSC – Pali & Prakrit Language Theory Paper – V (A)

Theory Paper – Course Code = 644210

Major Elective – (A) अभ्यासपत्रिका :- भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म (भाग – पहिला)

Course Objectives / अभ्यास पत्रिकेची उद्दिष्टे	१ . पाली साहित्यात तथागत बुद्धाचे वचन असल्यामुळे व पाली साहित्यातील बुद्धाच्या चारीके संबंधी तसेच तथागताच्या जीवना संबंधी व प्राचीन बौद्ध स्थळांचा इतिहास विद्यार्थ्यांना समजून घेता येईल. म्हणूनच भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म हा ग्रंथ अभ्यासाला घेतलेला आहे. २ . विद्यार्थ्यांना पाली साहित्यातील लुंबिनी या प्राचीन बौद्ध स्थळाचे तथागत बुद्धाच्या जन्मा संबंधी काय महत्त्व आहे हे अभ्यास करतांना समजून घेता येईल . ३ . बुद्धाला बुद्धत्व प्राप्ती झालेले स्थळ म्हणजे बौद्धगया तेथे ध्यान प्राप्ती संबंधीची माहिती प्राप्त होईल. ४ . बुद्धाने सारनाथला बुद्धत्व प्राप्त झाल्यानंतर पहिला उपदेश दिला त्याचा इतिहास अभ्यासता येईल. ५ . तथागत बुद्धाचे महापरिनिर्वाण जेथे झाले त्या कुशीनारा प्राचीन बौद्ध स्थळाचे महत्त्व कळेल.
Course outcomes /अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१ . भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म हा ग्रंथ अभ्यासताना संपूर्ण बुद्धाची जीवनीचा अभ्यास होईल. २ . भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्माचा अभ्यास केल्याने बुद्ध हे ऐतिहासिक पुरुष असल्याचे अभ्यासकांच्या लक्षात येईल व त्यांची तार्किक बुद्धी जागृत होईल . ३ . भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म हा ग्रंथ अभ्यासताना बुद्धाचा जन्म , मृत्यू , संबोधि आणि बुद्धाने वेळोवेळी दिलेले प्रवचन व त्यांचे महत्त्व लक्षात येऊन संपूर्ण जीवनपट अभ्यासकाला समजेल.

B.A .III Sem . V 5.5

अभ्यासपत्रिका- भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म (भाग – पहिला) (कोर्स कोड = ६४४२१०)

Major Elective – DSC – Pali & Prakrit Language Theory Paper – (A)

Unit / विभाग	Contents/ उपघटक	Lerning Hours / अध्यापन तास
युनिट = १	भाग पहिला :- जन्मापासून ते प्रव्रजेपर्यंत = कुळ , पूर्वज , जन्म , असीतमुनीचे आगमन	१० तास
युनिट = २	महामायेचा मृत्यू , बालपण आणि शिक्षण , सुरुवातीची लक्षणे , विवाह	१० तास
युनिट = ३	पुत्राचे संरक्षण करावयास पित्याच्या योजना , राजपुत्राला वश करण्यात स्त्रियांचे अपयश , महामंत्र्याकडून राजपुत्राची समजूत , राजपुत्राचे महामंत्र्यास उत्तर	१० तास
युनिट = ४	शाक्य संघात प्रवेश , संघाशी संघर्ष , देश त्यागाची तयारी	१० तास
युनिट = ५	मार्ग सापडला : परिव्रज्येचा , निरोप , गृहत्याग	१० तास
युनिट = ६	राजपुत्र आणि त्याचा सेवक , छन्न परतला , शोकाकूल कुटुंब	१० तास
गुण विभागणी	लेखी परीक्षा = ६० गुण , आणि अतर्गत मूल्यमापन = २० गुण , MCQ = 20 गुण , एकूण गुण = १००	एकूण तास = ३०
प्रश्न पत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न १ ला – युनिट – १ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न २ रा - युनिट – २ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न ३ रा - युनिट – ३ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न ४ था – युनिट – ४ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न ५ वा – युनिट – ५ वर आधारित or मध्ये लघुत्तरी प्रश्न प्रश्न ६ वा – युनिट – ६ वर आधारित or मध्ये लघुत्तरी प्रश्न	१० गुण १० गुण १० गुण १० गुण १० गुण १० गुण

संदर्भ ग्रंथ :- १ . तथागत आणि बौद्ध स्थळांचा इतिहास , पी. जी. रायबोले (शीलवंश), नभ प्रकाशन , अमरावती .

२ . बुद्ध आणि त्याचा धम्म , डा. भीमराव रामजी आंबेडकर , (अनु. भदन्त आनंद), बुद्धभूमी प्रकाशन , नाग.

३ . बुद्ध आणि त्याचा धम्म , डॉ. भीमराव रामजी आंबेडकर , सुगत प्रकाशन , नागपूर.

४ . पाली साहित्याचा इतिहास , भरतसिंह उपाध्याय , हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग .

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ , अमरावती.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार अभ्यासक्रम २०२६ -२७ (NEP)

विद्याशाखा : मानव विज्ञान (Faculty of Humanities)

Board of Study Pali & Prakrit, Buddhism

त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम (वाड:मय स्नातक / बी . ए .)

(Three years Six Semester Bachelor's Degree Programme)

अभ्यासक्रम ; बी . ए . तृतीय वर्ष : सत्र : पाचवे स्तर – ५ . ५

B . A . Semester – V Level : 5 . 5

(vertical- a) Major Elective- DSC- Pali & Prakrit Language

Theory Paper – (B)

Subject Code :- 644211

अभ्यासपत्रिका : (B) भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म (भाग – दुसरा)

विद्याशाखा / Faculty	मानवविज्ञान / Humanities
Programme	Three years six Semester Bachelor's Degree(B.A.)
Vertical	b
Type of choice	Major Elective DSC- Theory Paper (B)
Name of Course	Major Elective DSC- Pali & Prakrit Language
विषय	पाली व प्राकृत भाषा
स्तर / Level	५ . ५
सत्र / Semester	V
Credit / श्रेयांक	04
अभ्यास पत्रिका- 3 Course code	644211
अभ्यासपत्रिका – 3 Course Name/ Paper	भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म (भाग – दुसरा)
अध्यापन तास / Teaching Hours	६० तास / 60 Hours (4 Hours /Per Week)
परीक्षा कालावधी / Exam . Duration	3 तास / Three Hourse लेखी परीक्षा
एकूण गुण / Maximum Marks	एकूण गुण = १०० (लेखीपरीक्षा = ६० गुण व अंतर्गत मूल्यमापन =४०)

विद्याशाखा : मानवविज्ञान (Faculty of Humanities)

Semester = V Level – 5 . 0

Major Elective – DSC – Pali & Prakrit Language

Theory Paper – (B) Course Code = 644211

अभ्यासपत्रिका :- भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म (भाग : दुसरा)

Course Objectives / अभ्यास पत्रिकेची उद्दिष्टे	१ . पाली साहित्यात तथागत बुद्धाचे वचन असल्यामुळे व पाली साहित्यातील बुद्धाच्या चारीके संबंधी तसेच तथागताच्या जीवना संबंधी व प्राचीन बौद्ध स्थळांचा इतिहास विद्यार्थ्यांना समजून घेता यावा म्हणूनच भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म हा ग्रंथ अभ्यासाला घेतलेला आहे. २ . विद्यार्थ्यांना पाली साहित्यातील भगवान बुद्धाचे संपूर्ण जीवन समजणे सहज होईल. ३ . बुद्धाने राजगृह येतून केलेल्या खडतर प्रवास, बिंबीसार राजाचा आग्रह, संन्यासी जीवनाचा अनुभव ४ . बुद्धाने केलेला त्याग बुद्ध आणि त्यांचा धम्म या ग्रंथातून अभ्यासकांना सहज कळेल . ५ . तथागत बुद्धाचे श्रावस्तीतील कार्य अनुभव व अनाथपिंडकाविषयी माहिती मिळेल .
Course outcomes /अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१ . पाली साहित्यात बौद्ध प्राचीन स्थळांना अतिशय महत्त्व आहे . भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म यातील बुद्धाचे तत्वज्ञान समजण्यासाठी या ग्रंथाचा अभ्यास करणे अतिशय महत्त्वाचे आहे. २ . भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म अभ्यासत असताना प्राचीन बौद्ध स्थळाचा अभ्यास होईल बुद्ध हे ऐतिहासिक पुरुष असल्याचे अभ्यासकांच्या लक्षात येईल व त्यांची तार्किक बुद्धी जागृत होईल . ३ .भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्माचा अभ्यास करतांना सामाजिक, राजकीय, आर्थिक, शैक्षणिक,व्यवहारिक, नैतिक , कौटुंबिक, व्यापारिक ज्ञान प्राप्त होईल. ४ . बुद्धाच्या जीवनीचा अभ्यास करतायेईल व बुद्धाचे संपूर्ण जीवनपट अभ्यासकाला समजेल.

B.A .III Sem . V 5.5

अभ्यासपत्रिका- (बी) भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म (भाग – दुसरा) (कोर्स कोड = ६४४२११)

vertical – a Major DSC Elective. (B)

Unit / विभाग	Contents/ उपघटक	Lerning Hours / अध्यापन तास
युनिट = १	भाग दुसरा ते भाग सातवा : - कपिलवस्तूहून राजगृहाकडे प्रयाण , राजा बिंबीसार आणि त्याचा उपदेश , गौतमाचे बिंबीसारस उत्तर (पूर्वार्ध) , गौतमाचे उत्तर (उत्तरार्ध)	१० तास
युनिट = २	शांततेची वार्ता , समस्येची नवीन पृष्ठभूमी , भृगुऋषीच्या आश्रमात , सांख्यत्वज्ञानाचा अभ्यास	१० तास
युनिट = ३	समाधी –मार्गाचे प्रशिक्षण , तपस्येची कसोटी , तपस्येचा त्याग , नव्या प्रकाशासाठी ध्यान साधना	१० तास
युनिट = ४	ज्ञानप्राप्ती , नव्या धम्माचा शोध , बोधिसत्त्व गौतम सम्यक संबोधीनंतर बुद्ध झाले , भगवान बुद्ध आणि वैदिक ऋषी	१० तास
युनिट = ५	तत्त्ववेत्ता कपिल , ब्राम्हण – ग्रंथ , उपनिषदे आणि त्याची शिकवण , भगवान बुद्धाचे समकालीन	१० तास
युनिट = ६	समकालीनांविषयी भगवान बुद्धाची वृत्ती , त्या गोष्टी ज्यांना भगवान बुद्धांनी त्याज्य ठरविले , त्या गोष्टी ज्यांत भगवान बुद्धांनी बदल केले , त्या गोष्टी भगवान बुद्धांनी स्वीकारले	१० तास
गुण विभागणी	लेखी परीक्षा = ६० गुण , आणि अतर्गत मूल्यमापन = २० गुण वस्तुनिष्ठ , स्वाध्याय व मौखिक = २० गुण एकूण गुण = १००	एकूण तास = ६०
प्रश्न पत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न १ ला – युनिट – १ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न २ रा - युनिट – २ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न ३ रा - युनिट – ३ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न ४ था – युनिट – ४ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न ५ वा – युनिट – ५ वर आधारित or मध्ये लघुत्तरी प्रश्न प्रश्न ६ वा - युनिट – ६ वर आधारित or मध्ये लघुत्तरी प्रश्न	१० गुण १० गुण १० गुण १० गुण १० गुण १० गुण

संदर्भ ग्रंथ :- १ . तथागत आणि बोद्ध स्थळांचा इतिहास , पी. जी. रायबोले (शीलवंश) , नभ प्रकाशन , अमरावती .

२ . बुद्ध आणि त्याचा धम्म , डा. भीमराव रामजी आंबेडकर , (अनु. भदन्त आनंद) , बुद्धभूमी प्रकाशन ,

३ . बुद्ध आणि त्याचा धम्म , डॉ. भीमराव रामजी आंबेडकर , सुगत प्रकाशन , नागपूर ४ . पाली साहित्याचा इतिहास , भरतसिंह उपाध्याय , हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग

संतगाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ , अमरावती
राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार अभ्यासक्रम २०२६ -२७ (NEP)

विभाग :- ब (Part - B)

विद्याशाखा : मानव विज्ञान (Faculty of Humanities)

त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम (वाड:मय स्नातक / बी . ए .)

(Three years Six Semester Bachelor's Degree Programm)

अभ्यासक्रम ; बी . ए . तृतीय वर्ष : सत्र : पाचवे स्तर – ५ . ५

B . A . Semester – V Level : 5 . 5

Department Specific Core (DSC/ Minor) / Subject – Pali & Prakrit Language

Subject Code :- 644 253

विषय : - पाली व प्राकृत भाषा (DSC / Minor Theory) (विषय संकेतांक – ६४४ २५३)

अभ्यासपत्रिका : ५ निवडक गज्ज

विद्याशाखा / Faculty	मानवविज्ञान / Humanities
Programme	Three years six Semester Bachelor's Degree(B.A.)
विषय / DepartmentSpceific core(DSC/ Minor)	पाली व प्राकृत भाषा
विषय संकेतांक	६४४ २५३
स्तर /level	५.५
सत्र /Semester	Sem. V
अभ्यासपत्रिका – ४ संकेतांक / corse Code	६४४२५३ / 644253
अभ्यास पत्रिका / Course Name	अभ्यास पत्रिका : ५ निवडक गज्ज
Credit / श्रेयांक	0४

अध्यापन तास / Teaching Hours	६० तास / 60 Hours (4 Hours /Per Week)
परीक्षा कालावधी / Exam . Duration	३ तास / Three Hours
एकूण गुण / Maximum Marks	१०० (लेखीपरीक्षा ६० गुण व अंतर्गत मूल्यमापन ४०)

अभ्यासक्रम :- बी.ए. तृतीय वर्ष सत्र :- V विषय :- पाली व प्राकृत भाषा (DSC / Minor)

अभ्यासपत्रिका :- ५ निवडक गज्ज

Course Objectives / अभ्यास पत्रिकेची उद्दिष्टे	१ . मज्झिमनिकाय ग्रंथातील निवडक गद्य सुतांचा परिचय करून देणे . २ . निवडक सुत्तानमधील बुद्धाच्या नैतिक तात्विक व व्यावहारिक उपदेशाचे आकलन करून देणे . ३ . पाली भाषेतील गद्य शैली, व्याकरण , शब्दसंपदा व भाषांतर कौशल्य विकसित करणे . ४ . मज्झिमनिकायातील सुत्ताच्या ऐतिहासिक ,सामाजिक व सांस्कृतिकपार्श्वभूमीचा अभ्यास घडवून आणणे . ५ . सुत्ताचे चिकित्सक व तुलनात्मक विश्लेषण करण्याची क्षमता विकसित करणे .
Course outcomes /अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१ . मज्झिमनिकायातील निवडक गद्य सुत्ताचे वाचन , भाषांतर करू शकतील . २ . पाली गद्य शैली , व्याकरण व शब्दसंपदेचा प्रभावी वापर करू शकतील . ३ . सुत्तान्मधील बौद्ध तत्त्वज्ञान, नैतिक मुल्ये व जीवन दृष्टी स्पष्ट करू शकतील . ४ . निवडक सुत्ताचे चिकित्सक व तुलनात्मक विश्लेषण करू शकतील . ५ . मज्झिमनिकायातील उपदेशाचा आधुनिक सामाजिक व वैयक्तिक जीवनाशी संबंध सांगू शकतील .

B.A .III Sem . V 5.5

अभ्यासपत्रिका- ५ निवडक गद्य (DSC/Minor)

DSC/ Major -4 –644253

Unit / विभाग	Contents/ उपघटक	Lerning Hours / अध्यापन तास
Unit – I	गहपतिवग्ग : कंदरकसुत्त , अट्टकनागरसुत्त ,सेख सुत्त	१० तास
Unit – II	पोतलीसुत्त , जीवक सुत्त , उपालीसुत्त	१० तास
Unit – III	कुकुरसुत्त , अभय राजकुमार सुत्त , बहुवेदनीय सुत्त	१० तास
Unit – IV	भिक्खूवग्ग : अम्बलटीठीक –राहुलोवाद सुत्त , महा- राहुलवादसुत्त , चूळ-मालुक्य सुत्त	१० तास
Unit – v	महा –मालूक्यसुत्त , महाली सुत्त , लकुटिकोपम सुत्त	१० तास
Unit – VI	चातुमसुत्त , नकलपाण सुत्त , गुलीस्सानी सुत्त	१० तास

संदर्भ ग्रंथ :- १ . मज्झिमनिकाय हिंदी , अनुवादक –संपादक , डॉ. विमलकीर्ती , सम्यक प्रकाशन, नई दिल्ली.

२ . मज्झिमनिकाय भाग -२ मराठी अनुवाद , मा. श. मोरे , प्रकाशन ,उषा वाघ सुगावा प्रकाशन

562 सदाशिव पेठ पुणे .

४ . पाली साहित्याचा इतिहास , भरतसिंह उपाध्याय , हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग .

अभ्यासक्रम :- बी. ए. तृतीयवर्ष : सत्र पाचवे विषय – पाली व प्राकृत भाषा (DSC/ Minor)

अभ्यास पत्रिका : ५ निवडक गद्य

गुणविभागनि व प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

गुणविभागणी	लेखीपरीक्षा	६० गुण
	अंतर्गतमूल्यमापन -	४० गुण
	एकूण गुण	१०० गुण
	Exam Duration	३ तास
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न १ – युनिट एक वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न २ – युनिट दोन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ३ – युनिट तीन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ४ – युनिट चार वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ५ – युनिट पाच वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
	प्रश्न ६ – युनिट सहा वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
अंतर्गत मूल्यमापण (Internal Assessment)	१ . अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment) व तोंडीपरीक्षा	२० गुण
	२ . अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ)(Class Test)	२० गुण
	एकूण गुण	४०

संतगाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ , अमरावती

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार अभ्यासक्रम २०२६ -२७ (NEP)

विद्याशाखा : मानव विज्ञान (Faculty of Humanities)

Board of Study Pali & Prakrit, Buddhism

त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम (वाड:मय स्नातक / बी . ए .)

(Three years Six Semester Bachelor's Degree Programme)

अभ्यासक्रम ; बी . ए . तृतीय वर्ष : सत्र : पाचवे स्तर – ५ . ५

B . A . Semester – V Level : 5 . 5

Theory Paper – 4 / IV Subject Code :- 644274

VSC अभ्यासपत्रिका : ४ पाली भाषा व बौद्ध मूल्यशिक्षण

विद्याशाखा / Faculty	मानवविज्ञान / Humanities
Programme	Three years six Semester Bachelor's Degree(B.A.)
Vertical	d
Type of Choise	Basket for – Other than Faculty of Humanities
Name of Course	VSC Vocational Skill Course
विषय	पाली व प्राकृत भाषा
स्तर / Level	५ . ५
सत्र / Semester	V
Credit / श्रेयांक	02
अभ्यास पत्रिका- ४ Course code	644274
अभ्यासपत्रिका – ४ Course Name/ Paper	VSC- 4 पाली भाषा व बौद्ध मूल्यशिक्षण
अध्यापन तास / Teaching Hours	३० तास / 30 Hours (2 Hours /Per Week)
परीक्षा कालावधी / Exam . Duration	२ तास / Two Hourse लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन
एकूण गुण / Maximum Marks	एकूण गुण = ५० (लेखीपरीक्षा = 30 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन =20)

विद्याशाखा : मानवविज्ञान (Faculty of Humanities)

B. A. III Semester = V Level – 5 . 5

(d) VSC – Theory : 4 पाली भाषा व बौद्ध मूल्यशिक्षण

Course Code = 644274

अभ्यासपत्रिका :- ४ पाली भाषा व बौद्ध मूल्यशिक्षण

Course Objectives / अभ्यास पत्रिकेची उद्दिष्टे	१. पाली भाषेची मूलभूत ओळख करून देणे. २. बौद्ध धम्मातील नैतिक व मानवी मूल्यांचा परिचय करून देणे. ३. दैनंदिन जीवनात सदाचार, करुणा, मैत्री व अहिंसा या मूल्यांचा विकास करणे. ४. पाली सुभाषिते व गाथांद्वारे व्यक्तिमत्त्व विकासास चालना देणे. ५. पाली साहित्याविषयी विद्यार्थ्यांमध्ये आवड निर्माण करणे.
Course outcomes /अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१. अभ्यासक्रम पूर्ण झाल्यानंतर विद्यार्थी: २. पाली भाषेची प्राथमिक ओळख प्राप्त करतील. ३. बौद्ध नैतिक मूल्यांचे महत्त्व समजावून सांगू शकतील. ४. त्रिशरण, पंचशील व निवडक पाली गाथांचे अर्थ स्पष्ट करू शकतील. ५. दैनंदिन जीवनात करुणा, मैत्री व अहिंसा या मूल्यांचा अवलंब करतील.

B.A.III Sem . V 5 . 5

VSC अभ्यासपत्रिका- ४ पाली भाषा व बौद्धमूल्यशिक्षण (कोर्स कोड = ६४४२७४)

Unit / विभाग	Contents/ उपघटक	Lerning Hours / अध्यापन तास
Unit – I	- पाली भाषेची ओळख - पाली भाषेची उत्पत्ती व विकास - पाली वर्णमाला - मूलभूत शब्दसंग्रह	७ तास
Unit – II	- साधी वाक्यरचना - बौद्ध मूल्यशिक्षण - त्रिशरण - पंचशील	८ तास
Unit – III	- मैत्री, करुणा, मुदिता, उपेक्षा - मंगलसुत्त व रतनसुत्तातील निवडक गाथा - व्यक्तिमत्त्व विकास व जीवनकौशल्ये	७ तास

Unit – IV	● धम्मपदातील निवडक गाथा ● नैतिक नेतृत्व ● तणाव व्यवस्थापन व शांततामय जीवन ● दैनंदिन जीवनात बौद्ध मूल्यांचा	८ तास
गुण विभागणी	लेखी परीक्षा = ३० गुण, आणि अतर्गत मूल्यमापन = 20 गुण, एकूण गुण = ५०	एकूण तास = ३०
प्रश्न पत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न १ ला – युनिट – १ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न २ रा - युनिट – २ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न ३ रा - युनिट – ३ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न ४ था – युनिट – ४ वर आधारित or मध्ये लघुत्तरी प्रश्न	०८ गुण ०८ गुण ०८ गुण ०६ गुण

संदर्भ ग्रंथ :- १ . तथागत आणि बौद्ध स्थळांचा इतिहास , पी. जी. रायबोले (शीलवंश), नभ प्रकाशन , अमरावती .

२ . पाली साहित्याचा इतिहास , भरतसिंह उपाध्याय , हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग .

3. पाली व्याकरण, डॉ. विमलकीर्ती, समतावादी प्रकाशन , नागपूर

संतगाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ , अमरावती

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार अभ्यासक्रम २०२५ -२६ (NEP)

विद्याशाखा : मानव विज्ञान (Faculty of Humanities)

Board of Study Pali & Prakrit, Buddhism

त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम (वाड:मय स्नातक / बी . ए .)

(Three years Six Semester Bachelor's Degree Programme)

अभ्यासक्रम ; बी . ए . तृतीय वर्ष : सत्र : पाचवे स्तर – ५ . ५

B . A . Semester – V Level : 5 . 5

Subject Code :- 644278

SEC अभ्यासपत्रिका : ३ पाली मरठी भाषांतर कौशल्य

विद्याशाखा / Faculty	मानवविज्ञान / Humanities
Programme	Three years six Semester Bachelor's Degree(B.A.)
Vertical	d
Name of Course	SEC – Skill Enhancement Course
विषय	पाली व प्राकृत भाषा
स्तर / Level	५ . ५
सत्र / Semester	V
Credit / श्रेयांक	02
अभ्यास पत्रिका- 3 Course code	644278
अभ्यासपत्रिका – 3 Course Name/ Paper	SEC-3 पाली मरठी भाषांतर कौशल्य
अध्यापन तास / Teaching Hours	३० तास / 30 Hours (2 Hours /Per Week)
परीक्षा कालावधी / Exam . Duration	२ तास / Two Hourse लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन
एकूण गुण / Maximum Marks	एकूण गुण = ५० (लेखीपरीक्षा = 30 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन =20)

विद्याशाखा : मानवविज्ञान (Faculty of Humanities)

Third Year = Semester = V Level – 5.5

Theory Paper – 3 Course Code = 644278

SEC-3 पाली मराठी भाषांतर कौशल्य

Course Objectives / अभ्यास पत्रिकेची उद्दिष्टे	१. भाषांतराची संकल्पना आणि मूलतत्वे समजून घेता येईल. २. भाषांतर अर्थ व्याख्या व स्वरूप यांची ओळख करून देता येईल . ३. भाषांतराचे प्रकार कोणते ते समजून घेता येईल. ४. पाली व मराठी भाषेची वैशिष्ट्ये समजून घेता येईल .
Course outcomes /अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१ मराठी वाक्यांचे पालीत रुपांतर करण्याची कला हस्तगत होईल २ निवडक पाली गाथांचे भाषांतर करण्याची सवय लागेल ३ निवडक पाली गद्य उताऱ्यांचे भाषांतर करता येईल

B.A .III Sem . V 5.5

Theory Paper – 3 Course Code = 644278

SEC-3 पाली मराठी भाषांतर कौशल्य

Unit / विभाग	Contents/ उपघटक	Lerning Hours / अध्यापन तास
Unit – I	४ भाषांतराची संकल्पना आणि मूलतत्वे ५ भाषांतर अर्थ व्याख्या व स्वरूप ६ भाषांतराचे प्रकार	७ तास
Unit – II	७ पाली व मराठी भाषेची वैशिष्ट्ये ८ पाली शब्दसंग्रह व वाक्यरचना ९ साधी पाली वाक्ये मराठी भाषांतर	८ तास
Unit – III	१० मराठी वाक्यांचे पालीत रुपांतर ११ निवडक पाली गाथांचे भाषांतर १२ निवडक पाली गद्य उताऱ्यांचे भाषांतर	७ तास
Unit – IV	१३ पाली शब्द संग्रह १४ नाम , सर्वनाम , क्रियापद यांची ओळख	८ तास

	१५ धम्मपदातील निवडक गाथांचे भाषांतर	
गुण विभागणी	लेखी परीक्षा = ३० गुण, आणि अतर्गत मूल्यमापन = २० गुण, एकूण गुण = ५०	एकूण तास = ३०
प्रश्न पत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न १ ला - युनिट - १ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न २ रा - युनिट - २ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न ३ रा - युनिट - ३ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न ४ था - युनिट - ४ वर आधारित or मध्ये लघुत्तरी प्रश्न	०८ गुण ०८ गुण ०८ गुण ०६ गुण

संदर्भ ग्रंथ : १ पाली साहित्याचा इतिहास , भरतसिंह उपाध्याय , हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग .

२ . पाली व्याकरण , डॉ. विमलकीर्ती , समतावादी प्रकाशन , नागपूर .

३ धम्मपद पाली मराठी , डॉ. विमलकीर्ती समता प्रकाशन, नागपूर .

४ जातक कथा पाली मराठी

* सेमिस्टर – V समाप्त *

त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम (वाड:मय स्नातक / बी . ए .)

(Three years Six Semester Bachelor's Degree Programm)

अभ्यासक्रम ; बी . ए . तृतीय वर्ष : सत्र: सहावे स्तर – ५ . ५

B . A .Part – Three (Semester – VI) Level : 5 . 5

Major/Department Specific Core (DSC) / Subject – Pali & Prakrit Language

Vertical (a) Major Theory Paper = 10

संतगाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ , अमरावती

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार अभ्यासक्रम २०२६ -२७ (NEP)

विभाग :- ब (Part - B)

विद्याशाखा : मानव विज्ञान (Faculty of Humanities)

Subject Code :- 644 212

विषय : - पाली व प्राकृत भाषा (Major/DSC) (विषय संकेतांक – ६४४ २१२)

अभ्यासपत्रिका : - १० बुद्धदर्शन

विद्याशाखा / Faculty	मानवविज्ञान / Humanities
Programme	Three years six Semester Bachelor's Degree(B.A.)
विषय / DepartmentSpcecific core(DSC/ Major)	पाली व प्राकृत भाषा
विषय संकेतांक	६४४२१२
स्तर /level	५ . ५
सत्र /Semester	Sem. VI
अभ्यासपत्रिका – ३ संकेतांक / corse Code	६४४२१२ / 644212
अभ्यास पत्रिका ३ / Course Name	अभ्यास पत्रिका : ५ खुद्दकपाठ व चरियापिटक
Credit / श्रेयांक	० ४
अध्यापन तास / Teaching Hours	६० तास / 60 Hours (4 Hours /Per Week)
परीक्षा कालावधी / Exam . Duration	३ तास / Three Hours
एकूण गुण / Maximum Marks	१०० (लेखीपरीक्षा ६० गुण व अंतर्गत मूल्यमापन ४०)

अभ्यासक्रम :- बी. ए. तृतीय वर्ष : सत्र सहावे विषय – पाली व प्राकृत भाषा (DSC Major Theory)

अभ्यास पत्रिका : १० बुद्धदर्शन

Course Objectives / अभ्यास पत्रिकेची उद्दिष्टे	१ सुत्तपिटक ग्रंथाचा परिचय करून देणे . २ बुद्ध तत्त्वज्ञानातील नीती तत्वे व मूल्य स्पष्ट करणे ३ पाली साहित्यातील बौद्ध तत्त्वज्ञानाचा अभ्यास करणे	
चै Course outcomes / अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१. पाली साहित्यातील नीती तत्वाची उपयुक्तता सांगतायेते २. समाजात तथागत बुद्धाच्या उपदेशाचा परिचय करून देता येतो ३. बुद्ध विचाराचा प्रचार व प्रसार करता येतो	
Unit / विभाग	Contents/ उपघटक	Lerning Hours / अध्यापन तास
Unit – I	चार परमार्थ : चित्त , चेत्सिक , रूप , निब्बान	१० तास
Unit – II	तथागत बुद्धाचे नैतिक दर्शन : सील , समाधी , प्रज्ञा , दस सिक्खापद	१० तास
Unit – III	तथागत बुद्धाचे विज्ञानिक दर्शन : पटिच्च समुप्पादो , कर्म सिद्धांत , पुनर्जन्म सिद्धांत, तिलक्खण	१० तास
Unit – IV	चार ब्रामविहार : मैत्री , मुदिता , करुणा , उपेक्षा	१० तास
Unit – v	चार आर्य सत्य : दुःख , दुःख समुदाय , दुःनिरोध , दुःख निरोधगामिनी	१० तास
Unit – VI	सामान्य माहिती : बोधिसत्तो, परमि , एवं मे सुत्त	१० तास

संदर्भ ग्रंथ :- १ . पाली साहित्यका इतिहास , डॉ . भरतसिंह उपाध्याय

२ . बौद्ध दर्शन, राहुल साकृत्यायान, सम्यक प्रकाशन

३ . भगवान बुद्धाचा महामार्ग , मा. श. मोरे

अभ्यास पत्रिका : १० बौद्ध दर्शन

गुणविभागनि व प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

गुणविभागणी	लेखीपरीक्षा	६० गुण
	अंतर्गतमूल्यमापन -	४० गुण
	एकूण गुण	१०० गुण
	Exam Duration	३ तास
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न १ – युनिट एक वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न २ – युनिट दोन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ३ – युनिट तीन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ४ – युनिट चार वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ५ – युनिट पाच वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
	प्रश्न ६ – युनिट सहा वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
अंतर्गत मूल्यमापण (Internal Assessment)	१ . अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment) व तोंडी परीक्षा	२० गुण
	२ . अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ)(Class Test)	२० गुण
	एकूण गुण	४०

संतगाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ , अमरावती

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार अभ्यासक्रम २०२६ -२७ (NEP)

विभाग :- ब (Part - B)

विद्याशाखा : मानव विज्ञान (Faculty of Humanities)

त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम (वाड:मय स्नातक / बी . ए .)

(Three years Six Semester Bachelor's Degree Programm)

अभ्यासक्रम ; बी . ए . तृतीय वर्ष : सत्र : सहावे स्तर – ५ . ५

B . A . Semester – VI Level : 5.5

Department Specific Core (DSC/ Major) / Subject – Pali & Prakrit Language

Subject Code :- 644 213

विषय : - पाली व प्राकृत भाषा (DSC / Major Theory) (विषय संकेतांक – ६४४ २१३)

Vertical (a) Major अभ्यासपत्रिका : ११ मिलिन्द प्रश्न

विद्याशाखा / Faculty	मानवविज्ञान / Humanities
Programme	Three years six Semester Bachelor's Degree(B.A.)
विषय / Department Specific core(DSC/ Major)	पाली व प्राकृत भाषा
विषय संकेतांक	६४४ २१३
स्तर /level	५.५
सत्र /Semester	Sem. VI
अभ्यासपत्रिका – ४ संकेतांक / corse Code	६४४२१३ / 644213
अभ्यास पत्रिका / Course Name	अभ्यास पत्रिका : ११ मिलिन्द प्रश्न
Credit / श्रेयांक	4
अध्यापन तास / Teaching Hours	६० तास / 60 Hours (4 Hours /Per Week)
परीक्षा कालावधी / Exam . Duration	३ तास / Three Hours
एकूण गुण / Maximum Marks	१०० (लेखीपरीक्षा ६० गुण व अंतर्गत मूल्यमापन ४०)

अभ्यासक्रम :- बी. ए. तृतीय वर्ष सत्र :- सहावे विषय :- पाली व प्राकृत भाषा (DSC / Major)

अभ्यासपत्रिका :- ११ मिलिन्द प्रश्न

Course Objectives / अभ्यास पत्रिकेची उद्दिष्टे	१. विद्यार्थ्यांना पाली साहित्यातील मिलिन्द प्रश्न ग्रंथाचे स्वरूप व महत्व कळेल २. विद्यार्थ्यांना पाली साहित्यातील मिलिन्द प्रश्न ग्रंथातील तत्वज्ञान व नैतिक विचाराने अवगत होतील आणि समाजात वावरताना सामाजिक बांधिलकी व सामाजिक जाणीव निर्माण होईल ३. मिलिन्द प्रश्न ग्रंथातील अभ्यासाने मानवी जीवनातील महान मूल्य अभ्यासता येईल.
Course outcomes / अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१. पाली साहित्यातील मिलिन्द प्रश्न या ग्रंथातील अभ्यासाला आलेल्या विषयाचा अभ्यास करतांना प्राचीन भारताची व्यवस्था अभ्यासता येईल सिलाचे महत्त्व समजून घेता येईल. २. पाली त्रीपिटक साहित्यामधील मिलिन्द प्रश्न या ग्रंथातील अतिशय महत्वाचे तत्वज्ञानातील धम्मातील वेगवेगळ्या संकल्पना वेगवेगळे मानवी मूल्य, वेगवेगळे जीवन मूल्य स्पष्ट करता येईल. ३. मिलिन्द प्रश्न या ग्रंथातील अभ्यासाने विद्यार्थ्यांमध्ये विवेक बुद्धीचा विकास होईल व विज्ञाननिक दृष्टीकोनात वाढ होईल.

Vertical - (a) अभ्यासपत्रिका- ११ मिलिन्द प्रश्न

DSC/ Major -11 -644213

Unit / विभाग	Contents/ उपघटक	Lerning Hours / अध्यापन तास
Unit – I	पूर्व योग : त्यांच्या पूर्व जन्माची कथा , पूरण कस्सपाशी मिलिन्द राजाची भेट , मक्खली गोसालाशी राजा मिलिन्द भेट	१० तास
Unit – II	आयुष्मान अस्सगुत्ताचे भिक्षुसंघास पाचारण , महासेन देवपुत्तास मनुष्यलोकी येण्याची विनंती, अस्सगुत्ता कडून रोहणास दण्ड	१० तास
Unit – III	नागसेनाचा जन्म , नागसेनाची आयुष्यमान रोहणशी भेट , नागसेनाची प्रवज्जा	१० तास
Unit – IV	नागसेनाचा अपराध व त्यासाठी दंड-विधान , महाउपासिकेला नागसेनाचा धर्मोपदेश, नागसेनाचे पाटलीपुत्रास प्रयाण	१० तास
Unit – v	नागसेनाचे अर्हतपद लाभ , आयुष्यमान आयुपाल व राजा मिलिन्द भेट , आयुष्मान नागसेनाशी मिलिन्द राजाची पहिली भेट	१० तास
Unit – VI	प्रतित्यस्मुत्तपाद , अनित्य , अनात्म	१० तास

संदर्भ ग्रंथ :- १. मिलिन्द प्रश्न , सदानंद स्थविर सुगत प्रकाशन , नागपूर .

२. पाली साहित्याचा इतिहास , भरतसिंह उपाध्याय , हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग .

अभ्यास पत्रिका : ११ मिलिन्द प्रश्न

गुणविभागनि व प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

गुणविभागणी	लेखीपरीक्षा	६० गुण
	अंतर्गतमूल्यमापन -	४० गुण
	एकूण गुण	१०० गुण
	Exam Duration	३ तास
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न १ – युनिट ऐक वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न २ – युनिट दोन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ३ – युनिट तीन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ४ – युनिट चार वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ५ – युनिट पाच वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
	प्रश्न ६ – युनिट सहा वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
अंतर्गत मूल्यमापण (Internal Assessment)	१ . अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment) व तोंडीपरीक्षा	२० गुण
	२ . अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ)(Class Test)	२० गुण
	एकूण गुण	४०

संतगाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ , अमरावती

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार अभ्यासक्रम २०२६ -२७ (NEP)

विद्याशाखा : मानव विज्ञान (Faculty of Humanities)

Board of Study Pali & Prakrit, Buddhism

त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम (वाड:मय स्नातक / बी . ए .)

(Three years Six Semester Bachelor's Degree Programme)

अभ्यासक्रम ; बी . ए . तृतीय वर्ष : सत्र : पाचवे स्तर – ५ . ५ B . A . Semester – VI Level : 5 . 5

Major – Elective Pali & Prakrit Language – Theory Paper = C

Theory Paper (C) – भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म : दुतीय खंड

Subject Code :- 644214

विद्याशाखा / Faculty	मानवविज्ञान / Humanities
Programme	Three years six Semester Bachelor's Degree(B.A.)
Vertical	a
Type of Choise	Faculty of Humanities
Name of Course	Major Elective (C) भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म : दुतीय खंड
विषय	पाली व प्राकृत भाषा
स्तर / Level	५ . ५
सत्र / Semester	VI
Credit / श्रेयांक	04
Course code	644214
अभ्यासपत्रिका – १ Course Name/ Paper	MajorElective(A) भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म : दुतीय खंड
अध्यापन तास / Teaching Hours	(60 Hours /Per Week = 4 Hours)
परीक्षा कालावधी / Exam . Duration	३ तास / Three Hours
एकूण गुण / Maximum Marks	१०० (लेखीपरीक्षा ६० गुण व अंतर्गत मूल्यमापन ४०)

विद्याशाखा : मानवविज्ञान (Faculty of Humanities)

Third Year = Semester = VI Level – 5 . 5

Major – Elective (C) भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म : दुतीय खंड

Paper – Course Code = 644214

Course Objectives / अभ्यास पत्रिकेची उद्दिष्टे	१ . भगवान बुद्ध यांच्या धम्मातील मूलभूततत्वांचे सखोल आकलन करून देणे . २ . भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म या ग्रंथातील द्वितीय अध्यायाचा चिकित्सक अभ्यासकरून घेणे . ३ . बुद्धाच्या नैतिक , सामाजिक व मानवतावादी विचारांचे महत्व स्पष्ट करणे . ४ . समता , स्वातंत्र्य, बंधुता आणि करुणा या मूल्यांचे महत्व विद्यार्थींना समजावून सांगणे . ५ . आधुनिक समाजातील विविध समस्यांवर बुद्धधम्माच्या तत्वांचा उपयोग समजावून सांगणे .
Course outcomes /अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१ . भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म या ग्रंथाच्या द्वितीय अध्यायातील प्रमुख संकल्पना स्पष्ट करू शकतील . २ . बुद्ध धम्मातील नैतिक , सामाजिक आणि तात्विक विचारांचे विश्लेषण करू शकतील . ३ . बुद्धाच्या शिकवणीचा आधुनिकसमाजावर झालेला प्रभाव चिकित्सक दृष्टीने मांडू शकतील . ४ . समता ,अहिंसा , करुणा आणि प्रज्ञा या मूल्यांचा वैयक्तिक व सामाजिक जीवनात उपयोग करू शकतील .

B.A .III Sem . VI 5.5

अभ्यासपत्रिका- १ (Major- Elective-) (C) भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म: द्वितीयखंड

(कोर्स कोड = ६४४२१४)

Unit / विभाग	Contents/ उपघटक	Lerning Hours / अध्यापन तास
Unit – I	भाग पहिला : भगवान बुद्ध व त्यांचा विषययोग ,धर्मोपदेश करावा की करू नये , ब्रम्हा सहपति सुवार्ता , धम्मदीक्षेचे दोन प्रकार	१० तास
Unit – II	परिव्राजकांची धम्मदीक्षा , सारनाथ आगमन ,बुद्धाचे पहिले प्रवचन ,भगवान बुद्धाचे पहिले प्रवचन – विशुद्धीमार्ग	१० तास
Unit – III	अष्टांगिक मार्ग किवासदाचाराचा मार्ग , भगवान बुद्धाचे पहिले प्रवचन शीलमार्ग, भगवान बुद्धाचे पहिले प्रवचन (पूर्ण) , परिव्राजकांची प्रतिक्रिया	१० तास
Unit- IV	उच्चकुलीन आणि पवित्र व्यक्तींची धम्मदीक्षा , यश ची धम्मदीक्षा , काश्यप बंधुची धम्मदीक्षा ,सारीपुत्त आणि मोगलानयांची धम्मदीक्षा	१० तास
Unit- V	राजा बिंबीसाराची धम्मदीक्षा , अनाथ पिंडकाची धम्मदीक्षा , राजा प्रसेनजितयांची धम्मदीक्षा , जीवक यांची धम्मदीक्षा	१० तास
Unit – VI	रठ्ठपालचे धर्मांतर , शुद्धोधनाची शेवटची भेट ,यशोधराव राहुल यांची भेट , शाक्यांनी केलेले स्वागत .	१० तास

संदर्भ ग्रंथ :- १ . भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म , (अनु. तळवटकर, चिटणीस , रेघे) सिद्धार्थ प्रकाशन मुंबई.

२ . पाली तिपिटक परिचय , डॉ. विमलकीर्ती , समता प्रकाशन , लष्करीबाग नागपूर.

३ . पाली साहित्याचा इतिहास , राहुल साकृत्यायान , हिंदी साहित्य संमेलन , प्रयाग.

४ . पाली साहित्याचा इतिहास , भरतसिंह उपाध्याय , हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग .

Mejor Elective- (A) भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म : द्वितीय खंड

Course Code : 644214

गुणविभागनि व प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

गुणविभागणी	लेखीपरीक्षा	६० गुण
	अंतर्गतमूल्यमापन -	४० गुण
	एकूण गुण	१०० गुण
	Exam Duration	३ तास
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न १ – युनिट ऐक वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न २ – युनिट दोन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ३ – युनिट तीन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ४ – युनिट चार वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ५ – युनिट पाच वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
	प्रश्न ६ – युनिट सहा वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	१ . अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment) व तोंडीपरीक्षा	२० गुण
	२ . अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ)(Class Test)	२० गुण
	एकूण गुण	४०

संतगाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ , अमरावती

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार अभ्यासक्रम २०२६ -२७ (NEP)

विद्याशाखा : मानव विज्ञान (Faculty of Humanities)

Board of Study Pali & Prakrit, Buddhism

त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम (वाड:मय स्नातक / बी . ए .)

(Three years Six Semester Bachelor's Degree Programme)

अभ्यासक्रम ; बी . ए . तृतीय वर्ष : सत्र : सहावे स्तर – ५ . ५ B . A . Semester – VI Level : 5 . 5

Major – Elective Pali & Prakrit Language – Thory Paper (D)

Theory Paper (D) – भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म : तृतीय खंड

Subject Code :- 644215

विद्याशाखा / Faculty	मानवविज्ञान / Humanities
Programme	Three years six Semester Bachelor's Degree(B.A.)
Vertical	a
Type of Choise	Faculty of Humanities
Name of Course	Major Elective (D) भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म : तृतीय खंड
विषय	पाली व प्राकृत भाषा
स्तर / Level	५ . ५
सत्र / Semester	VI
Credit / श्रेयांक	04
Course code	644215
अभ्यासपत्रिका – Course Name/ Paper	MajorElective(D) भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म : तृतीय खंड
अध्यापन तास / Teaching Hours	(60 Hours /Per Week = 4 Hours)
परीक्षा कालावधी / Exam . Duration	३ तास / Three Hours
एकूण गुण / Maximum Marks	१०० (लेखीपरीक्षा ६० गुण व अंतर्गत मूल्यमापन ४०)

विद्याशाखा : मानवविज्ञान (Faculty of Humanities)

Third Year = Semester = VI Level – 5 . 5

Major – Elective (D) भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म : तृतीय खंड

Course Code = 644215

Course Objectives / अभ्यास पत्रिकेची उद्दिष्टे	१ . भगवान बुद्ध यांच्या धम्मातील मूलभूततत्वांचे सखोल आकलन करून देणे . २ . भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म या ग्रंथातील द्वितीय अध्यायाचा चिकित्सक अभ्यासकरून घेणे . ३ . बुद्धाच्या नैतिक , सामाजिक व मानवतावादी विचारांचे महत्व स्पष्ट करणे . ४ . समता , स्वातंत्र्य, बंधुता आणि करुणा या मूल्यांचे महत्व विद्यार्थींना समजावूनसांगणे . ५ . आधुनिक समाजातील विविध समस्यांवर बुद्धधम्माच्या तत्वांचा उपयोग समजावून सांगणे .
Course outcomes /अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१ . भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म या ग्रंथाच्या द्वितीय अध्यायातील प्रमुख संकल्पना स्पष्ट करू शकतील . २ . बुद्ध धम्मातील नैतिक , सामाजिक आणि तात्विक विचारांचे विश्लेषण करू शकतील . ३ . बुद्धाच्या शिकवणीचा आधुनिकसमाजावर झालेला प्रभाव चिकित्सक दृष्टीने मांडू शकतील . ४ . समता ,अहिंसा , करुणा आणि प्रज्ञा या मूल्यांचा वैयक्तिक व सामाजिक जीवनात उपयोग करू शकतील .

B.A .III Sem . V 5.5

अभ्यासपत्रिका- (Major- Elective-) (D) भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म: तृतीयखंड

(कोर्स कोड = ६४४२१५)

Unit / विभाग	Contents/ उपघटक	Lerning Hours / अध्यापन तास
Unit – I	भाग पहिला : धम्मामध्ये बुद्धाचे स्थान , भाग दुसरा : भगवान बुद्धाच्या धम्मासंबंधी	१० तास
Unit – II	भाग तीसरा : धम्म म्हणजे काय , जीवनसुचिता राखणे म्हणजे धम्म , जीवनात पूर्णता साधने म्हणजे धम्म	१० तास
Unit – III	निब्बाण प्राप्त करणे हा धम्म आहे , तृष्णा त्याग म्हणजे धम्म आहे, सर्व संस्कार अशाश्वत आहेत असे मानणे म्हणजे धम्म , कर्म हे जगातील नैतिक व्यवस्थेचा आधार आहे हे मानणे म्हणजे धम्म	१० तास
Unit- IV	अधम्म म्हणजे काय , दैवी चमत्कृतीवर विश्वास ठेवणे म्हणजे अधम्म , ईश्वरवर विश्वास ठेवणे हे धम्माचे आवश्यक अंग नव्हे , ब्रम्हा सायुज्यावर आधारित धर्म अधर्म आहे	१० तास
Unit- V	आत्म्यावरील विश्वास हा अधर्म आहे , यज्ञयागावर विश्वास ठेवणे हा अधम्म , काल्पनिक अनुमानावर आधारलेला धर्म हा धर्मच नव्हे	१० तास
Unit – VI	सद्दम म्हणजे काय , मनाची मलीनता दूर करणे , जग हे धम्मराज्य बनविणे	१० तास

संदर्भ ग्रंथ :- १ . भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म , (अनु. तळवटकर, चिटणीस , रेघे) सिद्धार्थ प्रकाशन मुंबई.

२ . पाली तिपिटक परिचय , डॉ. विमलकीर्ती , समता प्रकाशन , लष्करीबाग नागपूर.

३ . पाली साहित्याचा इतिहास , राहुल साकृत्यायान , हिंदी साहित्य संमेलन , प्रयाग.

४ . पाली साहित्याचा इतिहास , भरतसिंह उपाध्याय , हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग .

Mejor Elective- (D) भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म : तृतीय खंड

Course Code : 644215

गुणविभागनि व प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

गुणविभागणी	लेखीपरीक्षा	६० गुण
	अंतर्गतमूल्यमापन -	४० गुण
	एकूण गुण	१०० गुण
	Exam Duration	३ तास
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न १ – युनिट एक वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न २ – युनिट दोन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ३ – युनिट तीन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ४ – युनिट चार वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ५ – युनिट पाच वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
	प्रश्न ६ – युनिट सहा वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	१ . अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment) व तोंडीपरीक्षा	२० गुण
	२ . अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ)(Class Test)	२० गुण
	एकूण गुण	४०

संतगाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ , अमरावती
राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार अभ्यासक्रम २०२६ -२७ (NEP)

विभाग :- ब (Part - B)

विद्याशाखा : मानव विज्ञान (Faculty of Humanities)

त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम (वाड:मय स्नातक / बी . ए .)

(Three years Six Semester Bachelor's Degree Programm)

अभ्यासक्रम ; बी . ए . तृतीय वर्ष : सत्र : सहावे स्तर – ५ . ५

B . A . Semester – V Level : 5 . 5

Department Specific Core (DSC/ Minor) / Subject – Pali & Prakrit Language

Subject Code :- 644 254

विषय : - पाली व प्राकृत भाषा (DSC / Minor Theory) (विषय संकेतांक – ६४४ २५४)

अभ्यासपत्रिका : ६ पाली भाषा साहित्य व पर्यावरण

विद्याशाखा / Faculty	मानवविज्ञान / Humanities
Programme	Three years six Semester Bachelor's Degree(B.A.)
विषय / DepartmentSpecific core(DSC/ Minor)	पाली व प्राकृत भाषा
विषय संकेतांक	६४४ २५४
स्तर /level	५.५
सत्र /Semester	Sem. VI
अभ्यासपत्रिका – ४ संकेतांक / corse Code	६४४२५४ / 644254
अभ्यास पत्रिका / Course Name	अभ्यास पत्रिका : ६ पाली भाषा साहित्य व पर्यावरण
Credit / श्रेयांक	0४

अध्यापन तास / Teaching Hours	६० तास / 60 Hours (4 Hours /Per Week)
परीक्षा कालावधी / Exam . Duration	३ तास / Three Hours
एकूण गुण / Maximum Marks	१०० (लेखीपरीक्षा ६० गुण व अंतर्गत मूल्यमापन ४०)

अभ्यासक्रम :- बी.ए. तृतीय वर्ष सत्र :- VI विषय :- पाली व प्राकृत भाषा (**DSC / Minor**)

अभ्यासपत्रिका :- ६ पाली भाषा साहित्य व पर्यावरण (६४४२५४)

Course Objectives / अभ्यास पत्रिकेची उद्दिष्टे	१ . पाली भाषा व साहित्यामधील पर्यावरणविषयक संकल्पनांचा परिचय करून देणे . २ . त्रिपिटक , जातक , धम्मपद व इतर पाली ग्रंथातील पर्यावरण संरक्षणासंबंधी विचाराचे अध्ययन करणे . ३ . भगवान बुद्धाच्या निसर्गप्रेम , व पर्यावरणीय संतुलनाविषयीच्या शिकवणीचे आकलन करून देणे. ४ . पर्यावरण संवर्धनासाठी बौद्ध , नैतिक मुल्ये व त्यांचे आधुनिक संदर्भ समजावून देणे. ५ . पर्यावरण संरक्षणाबाबत विध्याथ्यांमध्ये सामाजिक उत्तरदायित्व , संवेदनशीलता व शाश्वत विकासाची जाणीव निर्माण करणे .
Course outcomes /अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१.पाली साहित्यातील पर्यावरणविषयक संकल्पना स्पष्ट करू शकतील . २ . बुद्धांच्यापर्यावरणाशी संबंधित शिकवणीचे चिकित्सक विश्लेषण करू शकतील . ३ . त्रिपिटक व जातक साहित्यामधील पर्यावरणीय मुल्ये ओळखून त्यांचे स्पष्टीकरणदेऊ शकतील . ४ . पर्यावरण संरक्षणासाठी बौद्ध तत्त्वज्ञानाचा आधुनिक जीवनात उपयोग करू शकतील . ५ . पर्यावरण संवर्धनासाठी नैतिक व सामाजिक जबाबदारी स्वीकारून शाश्वत जीवनशैलीचा अवलंब करण्यास प्रेरित होतील.

B.A .III Sem . V 5 . 5

अभ्यासपत्रिका- ६ पाली भाषा साहित्य व पर्यावरण (DSC/Minor)

DSC/ Major -4 –644253

Unit / विभाग	Contents/ उपघटक	Lerning Hours / अध्यापन तास
Unit – I	पाली भाषा व साहित्याचा परिचय , पाली साहित्याचे महत्व, पर्यावरण संकल्पना , स्वरूप व व्याप्ती, जातक कथा मधील पर्यावरण बोध .	१० तास
Unit – II	सुत्तनिपात ग्रंथातील पर्यावरण , पाली साहित्यात संस्कृती संवर्धन नगर राजगृह , तथागत भगवान बुद्ध विदित पर्यावरणाचे महत्व , धम्मपदातील पर्यावरणीय मुल्ये .	१० तास
Unit – III	पाली साहित्यातील भौगोलिकजीवन , अनोमा नदी आणि पर्यावरण , अचिरवती नदीचे पर्यावरण सौंदर्य, पर्यावरण आणि रोहिणी नदी.	१० तास
Unit – IV	निरंजणा उरुवेला प्रांतातील पर्यावरण , जेतवन, वेळूवन पर्यावरण, विनयपिटकातील पर्यावरणविषयक नियम .	१० तास
Unit – v	सुत्तपिटकातील वन व वृक्ष , शेरगाथा व पर्यावरण , शेरगाथा व पर्यावरण	१० तास
Unit – VI	दिघनिकायातील पर्यावरण , अहिंसा , मैत्री व पर्यावरणीय नैतिकता , बुद्धाचे निसर्ग प्रेम	१० तास

संदर्भ ग्रंथ :- १ . दिघनिकाय मराठी भाषांतर –संपादक , डॉ. विमलकीर्ती , समता प्रकाशन, नागपूर .

२ . कृषी , वन – वृक्ष , पर्यावरण और बौद्ध धम्म , डॉ. सुमन , सम्यक प्रकाशन , दिल्ली.

३ . पाली साहित्याचा इतिहास , भरतसिंह उपाध्याय , हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग .

४ सुलेख संग्रह, डॉ. मालती साखरे

५ भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म

६ जातक कथा , धम्मनंद कोसंबी

७ सुत्त निपात, धर्मरक्षित

८ पाली साहित्य आणि बौद्ध आचार्यांचे योगदान , डॉ. सविता कांबळे, संकेत प्रकाशन नागपूर

गुणविभागनि व प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

गुणविभागणी	लेखीपरीक्षा	६० गुण
	अंतर्गतमूल्यमापन -	४० गुण
	एकूण गुण	१०० गुण
	Exam Duration	३ तास
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न १ – युनिट एक वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न २ – युनिट दोन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ३ – युनिट तीन वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ४ – युनिट चार वर आधारित – दीर्घोत्तरी प्रश्न or मध्ये	१२ गुण
	प्रश्न ५ – युनिट पाच वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
	प्रश्न ६ – युनिट सहा वर आधारित – लघुत्तरी प्रश्न or मध्ये	०६ गुण
अंतर्गत मूल्यमापण (Internal Assessment)	१ . अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment) व तोंडीपरीक्षा	२० गुण
	२ . अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न चाचणी (MCQ)(Class Test)	२० गुण
	एकूण गुण	४०

संतगाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ , अमरावती
राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार अभ्यासक्रम २०२५ -२६ (NEP)

विद्याशाखा : मानव विज्ञान (Faculty of Humanities)

Board of Study Pali & Prakrit, Buddhism

त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम (वाड:मय स्नातक / बी . ए .)

(Three years Six Semester Bachelor's Degree Programme)

अभ्यासक्रम ; बी . ए . तृतीय वर्ष : सत्र : सहावे स्तर – ५ . ५

B . A . Semester – VI Level : 5 . 5

Subject Code :- 644275

VSC अभ्यासपत्रिका : 5 पाली गद्य व पद्य भाषांतर कौशल्य

विद्याशाखा / Faculty	मानवविज्ञान / Humanities
Programme	Three years six Semester Bachelor's Degree(B.A.)
Vertical	d
Name of Course	VSC –Vocational Skill Course
विषय	पाली व प्राकृत भाषा
स्तर / Level	५ . ५
सत्र / Semester	VI
Credit / श्रेयांक	02
अभ्यास पत्रिका- 3 Course code	644275
अभ्यासपत्रिका – 3 Course Name/ Paper	SEC-3 पाली गद्य व पद्य भाषांतर कौशल्य
अध्यापन तास / Teaching Hours	३० तास / 30 Hours (2 Hours /Per Week)
परीक्षा कालावधी / Exam . Duration	२ तास / Two Hourse लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन
एकूण गुण / Maximum Marks	एकूण गुण = ५० (लेखीपरीक्षा = 30 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन =20)

विद्याशाखा : मानवविज्ञान (Faculty of Humanities)

Third Year = Semester = VI Level – 5.5

Theory Paper – 5 Course Code = 644275

VSC-3 पाली गद्य व पद्य भाषांतर कौशल्य

Course Objectives / अभ्यास पत्रिकेची उद्दिष्टे	१ . भाषांतराची संकल्पना आणि मूलतत्वे समजून घेता येईल. २ . भाषांतर अर्थ व्याख्या व स्वरूप यांची ओळख करून देता येईल . ३ . भाषांतराचे प्रकार कोणते ते समजून घेता येईल. ४ . पाली व मराठी भाषेची वैशिष्ट्ये समजून घेता येईल .
Course outcomes /अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	१६ मराठी वाक्यांचे पालीत रुपांतर करण्याची कला हस्तगत होईल १७ निवडक पाली गाथांचे भाषांतर करण्याची सवय लागेल १८ निवडक पाली गद्य उताऱ्याचे भाषांतर करता येईल

B.A .III Sem . V 5 . 5

Theory Paper – 3 Course Code = 644278

SEC-3 पाली गद्य व पद्य भाषांतर कौशल्य

Unit / विभाग	Contents/ उपघटक	Lerning Hours / अध्यापन तास
Unit – I	१९ भाषांतराची संकल्पना आणि मूलतत्वे २० भाषांतर अर्थ व्याख्या व स्वरूप २१ भाषांतराचे प्रकार	७ तास
Unit – II	२२ पाली व मराठी भाषेची वैशिष्ट्ये २३ पाली शब्दसंग्रह व वाक्यरचना २४ साधी पाली वाक्ये मराठी भाषांतर	८ तास
Unit – III	२५ मराठी वाक्यांचे पालीत रुपांतर २६ निवडक पाली गाथांचे भाषांतर २७ निवडक पाली गद्य उताऱ्याचे भाषांतर	७ तास

Unit – IV	२८ पाली शब्द संग्रह २९ नाम , सर्वनाम , क्रियापद यांची ओळख ३० धम्मपदातील निवडक गाथांचे भाषांतर	८ तास
गुण विभागणी	लेखी परीक्षा = ३० गुण, आणि अतर्गत मूल्यमापन = २० गुण, एकूण गुण = ५०	एकूण तास = ३०
प्रश्न पत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न १ ला – युनिट – १ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न २ रा - युनिट – २ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न ३ रा - युनिट – ३ वर आधारित or मध्ये दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न ४ था – युनिट – ४ वर आधारित or मध्ये लघुत्तरी प्रश्न	०८ गुण ०८ गुण ०८ गुण ०६ गुण

संदर्भ ग्रंथ : १ पाली साहित्याचा इतिहास , भरतसिंह उपाध्याय , हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग .

२ . पाली व्याकरण , डॉ. विमलकीर्ती , समतावादी प्रकाशन , नागपूर .

३ धम्मपद पाली मराठी , डॉ. विमलकीर्ती समता प्रकाशन, नागपूर .

४ जातक कथा पाली मराठी